

PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL 2014-2020

Informații generale

Programul Operațional Regional (POR) 2014-2020 este succesorul **Programului Operațional Regional 2007-2020** și unul dintre programele prin care România va putea accesa fondurile europene structurale și de investiții provenite din Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR), în perioada 2014-2020.

În luna martie 2014 programul a fost lansat în consultare publică, în august 2014 a fost transmisă Comisiei Europene versiunea oficială, după care au urmat întâlniri și negocieri cu serviciile Comisiei Europene relevante, nu doar cu direcția de specialitate, DG Regio. Ca urmare, în luna mai 2015 a fost lansat în consultare publică **Ghidul general al solicitantului** - <http://bit.ly/1FUvkpc>.

Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice gestionează Programul Operațional Regional 2014-2020 în calitate de **Autoritate de Management**: <http://bit.ly/1J1Sv48> și www.inforegio.ro.

Cum se corelează cu alte strategii și programe?

→ Conform **Acordului de Parteneriat 2014-2020** - <http://bit.ly/1fsj05d>, POR 2014-2020 are la bază prioritățile comune de dezvoltare propuse în **Planurile de Dezvoltare Regională** pentru perioada 2014-2020, elaborate de fiecare din cele 8 Agenții pentru Dezvoltare Regională:

- Regiunea Nord-Est: <http://bit.ly/19X76eq>,
- Regiunea Sud-Est: <http://bit.ly/1eCJAco>,
- Regiunea Sud-Muntenia: <http://bit.ly/1fsoo9G>,
- Regiunea Sud-Vest Oltenia: <http://bit.ly/1H8drq5>,
- Regiunea Vest: <http://bit.ly/1daTaBZ>,
- Regiunea Nord-Vest: <http://bit.ly/1K5UvY1>,
- Regiunea Centru: <http://bit.ly/118WZEZ>,

și sintezate în **Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională 2014-2020 (draft)**: <http://bit.ly/1GupHKK>.

Astfel, POR 2014-2020 se adresează celor 5 provocări pentru creștere la nivel național, identificate în Acordul de Parteneriat: ● **competitivitatea și dezvoltarea locală**, ● **populația și aspectele sociale**, ● **infrastructura**, ● **resursele** și ● **administrația și guvernarea**.

→ În același timp, POR 2014-2020 este corelat cu **celelalte programe operaționale active** în România în perioada de programare 2014-2020 - <http://bit.ly/1BG1ANT>:

- Programul Operațional Competitivitate 2014-2020,
- Programul Operațional Capital Uman 2014-2020,
- Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020,
- Programul Operațional Asistență Tehnică 2014-2020,

- Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020 (gestionat de MDRAP: <http://www.mdrap.ro/administratie/poca>)
- Programul Național pentru Dezvoltare Rurală 2014-2020.
- și cu **strategiile sectoriale/naționale** în domeniile sale de intervenție.

→ Totodată, programul propune o serie de priorități de investiții care răspund obiectivelor **Strategiei Europa 2020**: <http://bit.ly/118Te2l> (Strategia UE pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii), precum și obiectivelor **Fondului European pentru Dezvoltare Regională** în ceea ce privește coeziunea economică, socială și teritorială.

→ De asemenea, atât prin viziunea strategică, cât și prin acțiunile propuse spre finanțare, POR 2014-2020 își propune să contribuie la realizarea unor obiective de dezvoltare mai largi, formulate la nivel național în **Programul Național de Reformă** - <http://bit.ly/1Lv0Drs> - și în **Recomandările specifice pentru România** privind Programul Național de Reformă, transmise de Comisia Europeană: <http://bit.ly/1omdWyo>.

Care sunt nevoile de dezvoltare cărora le răspunde POR 2014-2020?

Viziunea strategică privind nevoile de dezvoltare cărora trebuie să le răspundă POR 2014-2020 are la bază **analiza situației economice și sociale** a regiunilor României (în Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională 2014-2020), care a dus la identificarea principalelor probleme:

- **Cercetare-dezvoltare și inovare**: transfer limitat al rezultatelor cercetării în piață și nivel scăzut de asimilare a inovării în firme,
- **IMM**: sector al IMM-urilor insuficient dezvoltat, cu impact negativ asupra competitivității economiilor regionale. Principalele puncte slabe ale sectorului IMM-urilor, în documentele de programare strategică națională, sunt:
 - o **gradul redus de cultură antreprenorială** - reflectat prin densitatea relativ scăzută a afacerilor în toate regiunile,
 - o **reziliența scăzută a noilor afaceri** - 2/3 dintre întreprinderile noi dispar de pe piață în primul an de viață.
- **Eficiență energetică**: consumuri energetice nesustenabile și potențial de economisire ridicat în infrastructurile publice, inclusiv clădiri publice și clădiri rezidențiale.
- **Mediu**: nivel de poluare ridicat în zonele urbane.
- **Dezvoltare urbană**: zone urbane degradate, vacante sau neutilizate corespunzător în orașele din România.
- **Resurse de patrimoniu**: resurse valoroase de patrimoniu cultural slab valorificate.
- **Turism**: potențial turistic valoros, echilibrat distribuit teritorial - alternativă pentru revigorarea zonelor mai puțin dezvoltate/izolate.
- **Infrastructură rutieră** : gradul scăzut de accesibilitate al anumitor zone ale țării, care are drept consecință o atractivitate scăzută și investiții extrem de reduse.
- **Infrastructura socială și pentru educație**: infrastructurile educaționale, de sănătate și de servicii sociale subdimensionate împiedică incluziunea socială și dezvoltarea capitalului uman.
- **Cadastru**: nivel scăzut al înregistrărilor cadastrale, care afectează implementarea politicilor privind dezvoltarea socio-economică a comunităților locale.
- **Capacitate administrativă**: nevoia întăririi capacității administrative a Autorității de Management a POR, a Organismelor de Implementare a POR și a beneficiarilor, pentru o bună implementare a POR.

Aceste direcții de acțiune au fost corelate cu direcțiile de acțiune strategică menționate de Comisia Europeană în **Fondul European pentru Dezvoltare Regională** în perioada 2014-2020 (v. caseta):

- Inovare și cercetare;
- Agenda digitală;
- Sprijin pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri);

- Economie cu emisii reduse de carbon.

Care sunt obiectivele, axele prioritare și bugetul?

În acest context, POR 2014-2020 își propune ca obiectiv general **creșterea competitivității economice și îmbunătățirea condițiilor de viață** ale comunităților locale și regionale, prin

sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri, infrastructurii și serviciilor, pentru dezvoltarea durabilă a regiunii, astfel încât acestea să fie apte să gestioneze în mod eficient resursele și să își valorifice potențialul de inovare și de asimilare a progresului tehnologic.

Aceste obiective sunt traduse în **11 axe prioritare** (plus o axă de asistență tehnică), care au în total o **alocare estimată de 8,25 miliarde euro**, din care **6,7 miliarde de euro reprezintă sprijinul UE, prin Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR)**, iar **1,5 miliarde de euro - contribuția națională:**

- Axa prioritară 1: Promovarea **transferului tehnologic**
- Axa prioritară 2: Îmbunătățirea **competitivității întreprinderilor mici și mijlocii**
- Axa prioritară 3: Sprijinirea tranziției către o **economie cu emisii scăzute de carbon**
- Axa prioritară 4: Sprijinirea **dezvoltării urbane durabile**
- Axa prioritară 5: Îmbunătățirea **mediului urban** și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a **patrimoniului cultural**
- Axa prioritară 6: Îmbunătățirea **infrastructurii rutiere** de importanță regională
- Axa prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a **turismului**
- Axa prioritară 8: Dezvoltarea **infrastructurii de sănătate și sociale**
- Axa prioritară 9: Sprijinirea regenerării economice și sociale a **comunităților defavorizate din mediul urban**
- Axa prioritară 10: Îmbunătățirea **infrastructurii educaționale**
- Axa prioritară 11: Extinderea geografică a sistemului de înregistrare a proprietăților în **cadastru și cartea funciară**
- Axa prioritară 12: **Asistență tehnică**

Programul Operațional Regional 2014-2020 - <http://bit.ly/1GupHKK>.

Ghidul solicitantului: condiții generale de accesare a fondurilor: <http://bit.ly/1EUvkpc>.

Ce aduce nou POR 2014-2020?

Programul Operațional Regional 2014-2020 include **de două ori mai multe axe**, o **alocare financiară aproape dublă** față de perioada anterioară de programare bugetară; **tipuri noi de investiții** și, cel mai important, **ținte și indicatori mai clar definiți și monitorizați.**

➔ **Mai mulți bani și mai multe domenii de finanțare**

Spre deosebire de perioada anterioară de programare bugetară, noul POR 2014-2020 are o alocare totală de **8,25 miliarde de euro**, cu 3,54 miliarde de euro mai mult decât Regio 2007-2013, și un număr dublu de axe prioritare - 12 față de 6.

➔ **Noi tipuri de investiții finanțate:**

- **cercetare, dezvoltare și inovare pentru IMM** prin **centre de transfer tehnologic**: O primă problemă evidențiată în analizele efectuate pentru alcătuirea noului program o constituie transferul limitat al rezultatelor cercetării în piață și nivelul scăzut de asimilare a inovării în firme. Astfel, proporția IMM-urilor care au introdus un produs sau un proces inovator este sub 3%, ceea ce este extrem de puțin. Mai mult, două treimi dintre întreprinderile noi dispar în primul an de viață. **Centrele de transfer tehnologic (CTT)**

constituie una dintre noutățile absolute ale noului program, ca tip de investiții care stimulează inovarea, pentru a introduce în circuitul economic rezultatele cercetării, transformate în produse, procese și servicii noi sau îmbunătățite. Astfel, potențialii beneficiari ai fondurilor europene vor fi toate acele entități juridice care fac transfer tehnologic, conform legislației în vigoare, respectiv OUG 57/2002 și HG 406/2003.

- **incubatoare de afaceri:** pe lângă sprijinul oferit direct companiilor, se vor acorda facilități pentru companii nou înființate prin intermediul incubatoarelor de afaceri.

- **eficiența energetică, inclusiv a clădirilor publice:** fondul de clădiri din România a fost construit la standarde scăzute în timpul regimului comunist, iar renovarea acestuia a fost neglijată. Performanța energetică a clădirilor este foarte slabă, ceea ce duce la utilizarea ineficientă a energiei. Dacă prin Regio 2007-2013 s-a început anveloparea blocurilor de locuințe și refacerea izolațiilor acestora, prin POR 2014-2020 se vor finanța proiecte complexe ce presupun folosirea unor tehnologii noi, care să crească eficiența energetică: noi tipuri de circuite electrice, instalații de încălzire, ventilație, etc. . Pe lângă clădirile rezidențiale, noul program include acum în proiectele de eficiență energetică și clădirile publice, precum și iluminatul public.

- **creșterea mobilității urbane:** scopul este acela de a avea un transport eficient, care să-i determine pe cetățeni să renunțe la mașina personală și să apeleze la transportul public, cât mai prietenos cu mediul. Astfel, investițiile se vor adresa inclusiv transportului public electric și nemotorizat, precum și construirii unei infrastructuri necesare funcționării acestuia (ex. stații de alimentare electrice). Toate acestea se vor derula pe baza **planurilor de mobilitate urbană durabilă**, obligatorii pentru fiecare oraș.

- **infrastructura educațională pentru preșcolari:** spre deosebire de Regio 2007-2013, când se modernizau sau reabilitau doar structuri din învățământul primar, gimnazial, liceal și universitar, noul program include și reabilitarea și modernizarea clădirilor utilizate în **educația ante și preșcolară (creșe și grădinițe)**.

- **infrastructura de sănătate - construirea și dotarea spitalelor regionale:** sănătatea va beneficia de construcția și echiparea a trei **spitale regionale**, precum și de reabilitarea și modernizarea unităților de primiri urgență din spitalele județene, ceea ce reprezintă o noutate față de vechiul Regio în care se reabilitau și modernizau doar spitale și ambulatorii.

- **infrastructura socială - centre comunitare integrate socio-medicale** care vor oferi atât servicii sociale, cât și medicale, față de centrele sociale reabilite în programul Regio 2007-2013, prin care se ofereau doar servicii sociale.

- **infrastructura rutieră** - modernizarea și reabilitarea **drumurilor județene care fac legătura cu rețelele de transport european (TEN-T)**.

- **Dezvoltarea Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității (DLRC):** față de Regio 2007-2013, unde intervențiile în tipurile de zone defavorizate au fost realizate fie de autoritățile publice locale, fie de reprezentanți ai societății civile, noul Regio propune o abordare integrată. Astfel, comunitățile marginalizate vor putea implementa proiecte de incluziune socială și combatere a sărăciei pe baza unor strategii de dezvoltare locală. Aceste proiecte pot primi finanțate din **POR 2014-2020** (prin Axa Prioritară 9 - Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban) și din **Programul Operațional Capital Uman 2014-2020** (Axa prioritară 5 - Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității).

- **înregistrarea proprietăților din mediul rural în Sistemul Integrat de cadastru și Carte Funciară:** POR 2014-2020 va cofinanța, prin axa prioritară 11, o parte din **Programul Național de Cadastru și Carte Funciară** al României. În acest scop sunt alocate

300 de milioane de euro. Programul s-ar putea întinde pe 7-8 ani și ar urma să funcționeze pe principiul cadastrului general: realizarea cadastrului complet, intravilan/extravilan, pentru o unitate administrativ-teritorială.

- **Investițiile Teritoriale Integrate (ITI):** acestea permit intervenții concentrate și corelate pe mai multe domenii dintr-o singură zonă, pentru dezvoltarea integrată a acesteia.

Astfel, ITI Delta Dunării are alocate 411,81 milioane de euro din POR 2014-2020 (iar cu contribuția tuturor Fondurilor Europene Structurale și de Investiții 2014-2020 ar putea ajunge la 1 miliard de euro), pentru un areal format din 38 de unități administrativ teritoriale din cadrul Rezervației Biosfera Delta Dunării, din județul Tulcea și din nordul Județului Constanța.

În această zonă, POR 2014-2020 va oferi finanțare din următoarele axe prioritare:

- Axa 2. Sprijinirea competitivității mediului de afaceri,
- Axa 3. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon,
- Axa 5. Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural,
- Axa 6. Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală,
- Axa 7. Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului,
- Axa 8. Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale,
- Axa 9. Îmbunătățirea infrastructurii educaționale.

- **Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării - SUERD** va primi o alocare de 500 milioane de euro (din FEDR și cofinanțare națională) pentru proiecte realizate în cele 12 județe riverane: <http://bit.ly/1MDMChp>.

➔ Noi tipuri de instrumente:

- **instrumentele financiare:** în baza unor analize ex-ante vor fi identificate tipurile de instrumente financiare relevante pentru investițiile POR 2014-2020, îndeosebi pentru sprijinirea IMM-urilor și investițiilor în eficiență energetică .

➔ **Rezerva de performanță:** o noutate absolută este rezerva de performanță a programului, în cuantum de 6%, care va putea fi folosită doar după 2018, când Comisia Europeană va evalua fiecare program în parte și va decide performanța obținută în utilizarea fondurilor puse la dispoziție.

➔ Fonduri pentru strategii de dezvoltare:

- Vor fi rezervate sume dedicate pentru a finanța strategii de dezvoltare în fiecare municipiu reședință de județ, care vor permite accesul la finanțare și localităților din aria adiacentă.

➔ Noi elemente pentru conceperea proiectelor:

- **indicatori de proiect mai clari și strict monitorizați:** spre deosebire de Regio 2007-2013, care era mai flexibil în ceea ce privește indicatorii de proiect, în POR 2014-2020 aceștia sunt mult mai clar enunțați și strict monitorizați.

- **axarea pe proiecte integrate:** o altă noutate este axarea pe proiecte integrate, care să multiplice efectele de dezvoltare.

➔ Un nou mod de lucru, prin simplificarea sistemului de implementare:

- scurtarea perioadei de **evaluare și selecție**, prin cumularea unor etape (de exemplu: vizita la fața locului se va realiza în etapa de evaluare tehnică și financiară);
- **reducerea timpului** alocat parcurgerii etapelor procedurale anterioare semnării contractului;
- **reducerea numărului de documente** necesare;
- acordarea de **punctaj suplimentar** proiectelor aflate în fază avansată de execuție;

- atribuirea finanțării în baza studiului de fezabilitate sau a documentației de avizare a lucrărilor de intervenție;
- **utilizarea unui model de contract standard** pentru toate prioritățile de investiție ale programului;
- **decontarea cererilor de plată**, adiacent procedurii de rambursare - o schimbare deja implementată pentru Regio 2007-2013, care a dus la creșterea nivelului de absorbție.

Mai multe informații despre...

Dezvoltarea Locală Plasată sub Responsabilitatea Comunității (DLRC)

Dezvoltarea Locală Plasată sub Responsabilitatea Comunității (DLRC) este un instrument specific, care se utilizează la nivel subregional pentru a sprijini utilizarea integrată a fondurilor. Scopul principal este punerea eficientă în aplicare a strategiilor locale, elaborate de grupurile de acțiune locală, ținând cont de necesitățile și potențialul local.

Principalele componente sunt:

- **grupurile de acțiune locale** (din care vor face parte reprezentanți ai sectorului socio-economic public și privat: companii, autorități locale, organizații comunitare, voluntari etc.),
- **strategiile de dezvoltare locală** (acestea trebuie să definească exact zona și populația și să includă planuri de acțiune),
- **acoperirea zonei și a populației** (minimum 20.000 de persoane, maximum 150.000).

Prin această strategie, comunitățile vor fi încurajate să colaboreze pentru identificarea propriilor nevoi de dezvoltare și a resurselor neutilizate.

Prezentare: <http://bit.ly/1THBSxW> .

Investiții Teritoriale Integrate (ITI)

Investițiile Teritoriale Integrate reprezintă un instrument de aplicare a strategiilor teritoriale într-o manieră integrată. Acestea nu constituie o operațiune sau o prioritate secundară în cadrul unui program operațional. În schimb, ITI permit statelor membre să pună în aplicare programe operaționale la nivel intersectorial și să recurgă la finanțare provenind de la mai multe axe prioritare ale unuia sau ale mai multor programe operaționale, pentru a asigura punerea în aplicare a unei strategii integrate pentru un teritoriu specific.

Astfel, ITI oferă statelor membre atât flexibilitate în ceea ce privește elaborarea programelor operaționale, cât și eficiență în punerea în aplicare a unor acțiuni integrate, prin finanțare simplificată.

Trebuie subliniat că ITI nu pot fi utilizate în mod eficient decât dacă zona geografică în cauză are o strategie teritorială intersectorială integrată. Astfel, elementele-cheie ale unei ITI sunt:

- **un teritoriu desemnat și o strategie de dezvoltare teritorială integrată;**
- **un set de acțiuni** care urmează să fie puse în aplicare.

Mai multe informații despre ITI: <http://bit.ly/1K6D4b9> .

Strategia de Dezvoltare Teritorială a României: <http://bit.ly/1Lfj7nU>.
ITI Delta Dunării: <http://bit.ly/1ttQ84E>.

Fondul european pentru dezvoltare regională (FEDR)

FEDR își concentrează investițiile asupra mai multor domenii prioritare cheie. Această abordare este cunoscută sub denumirea de "concentrare tematică":

- Inovare și cercetare;
- Agenda digitală;
- Sprijin pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri);
- Economie cu emisii reduse de carbon.

Resursele FEDR alocate acestor priorități depind de categoria regiunii:

- În regiunile mai dezvoltate, cel puțin 80% din fonduri trebuie să se concentreze pe cel puțin două dintre aceste priorități;
- În regiunile de tranziție, concentrarea este de 60% din fonduri;
- În regiunile mai puțin dezvoltate concentrarea este de 50%.

În plus, unele resurse FEDR trebuie să fie canalizate în mod specific spre proiectele legate de o economie cu emisii reduse de carbon:

- Regiunile mai dezvoltate: 20%;
- Regiunile de tranziție: 15%; și
- Regiunile mai puțin dezvoltate: 12%.

Regulamentul (UE) nr. 1301/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, din 17 decembrie 2013 privind Fondul European de Dezvoltare Regională și dispozițiile specifice aplicabile obiectivului referitor la investițiile pentru creștere economică și locuri de muncă și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006: <http://bit.ly/1K2jZHL>.

Mai multe informații: <http://bit.ly/1QLPxFp>.

Strategia Europa 2020 (Strategia UE pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii)

Europa 2020, lansată în anul 2010, este strategia pe zece ani prin care Uniunea Europeană își propune să sprijine creșterea economică și ocuparea forței de muncă, punând în creștere economică inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii.

Pentru a realiza acest lucru până la sfârșitul anului 2020, UE și-a fixat cinci obiective esențiale referitoare la: **ocuparea forței de muncă, cercetare și dezvoltare, energie/climă, educație, incluziune socială și reducerea sărăciei.**

Cele cinci obiective sunt sprijinite de șapte inițiative prin care UE și autoritățile naționale își susțin reciproc eforturile în domenii prioritare pentru Strategia Europa 2020: **inovarea, economia digitală, ocuparea forței de muncă, tineretul, politica industrială, combaterea sărăciei și eficiența energetică.**

Alte mecanisme existente la nivelul UE, cum ar fi **Piața Unică europeană, Bugetul UE și Agenda externă a UE** contribuie, de asemenea, la realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020.

Strategia Europa 2020 este pusă în aplicare și monitorizată în cadrul **Semestrului european**, ciclul anual de coordonare a politicilor bugetare și economice.

În martie 2014, Comisia a publicat o comunicare în care se face bilanțul Strategiei Europa 2020, la patru ani de la lansarea sa. În mai 2014, a fost lansată o consultare publică ale cărei rezultate vor fi integrate în evaluarea intermediară a Strategiei Europa 2020.

Mai multe informații: <http://bit.ly/118Te2l>.